



ČESKÁ REPUBLIKA

Česká školní inspekce

Středočeský inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola T.G. Masaryka Mnichovice, okres Praha-východ

Bezručova 346, 251 64 Mnichovice

Identifikátor školy: 600 052 257

Termín konání orientační inspekce: 21. - 23. listopad 2001

Čj.	032 170/01-5101
Signatura	oc5cv103

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Úplná základní škola bez právní subjektivity. Škola pracuje podle vzdělávacího programu Základní škola, schváleného MŠMT dne 30. dubna 1996 pod č.j. 16847/96-2 s platností od 1. září 1996, ve znění úprav a dodatků schválených dne 25. srpna 1998 pod č.j. 25 018/98-22 s platností od 1. září 1998.

Podle rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení č.j. 9227/99 ze dne 28. prosince 1999, které vydal Školský úřad Praha-východ, jsou součástí školy dále také školní družina a školní jídelna. Tyto součásti nebyly předmětem této orientační inspekce.

Poslední inspekce byly provedeny v březnu 1997 (komplexní) a v dubnu 1998 (následná - orientační).

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk

Časová dotace předmětu český jazyk odpovídá schválenému učebnímu plánu. Předmětu je věnován dostatečný prostor ve všech ročnících. V devátém ročníku je výuka českého jazyka doplněna ještě o nepovinný předmět *cvičení z českého jazyka*. Dílčí nedostatky byly zaznamenány v členění učiva do jednotlivých ročníků a v plnění osnov (třídní knihy za loňský školní rok). Ve čtvrtém ročníku, ve třídě IV. A bylo ve 2. týdnu nad rámec učebních osnov probíráno učivo *slova jednoznačná*, v 6. a 7. týdnu učivo *skupiny hlásek bě/bje, vě/vje, pě, mně, mě* a ve 34. týdnu učivo *slovesný způsob*. Ve třídě IV. B bylo ve 3. a 4. týdnu nad rámec učebních osnov probíráno učivo *slova jednoznačná*, v 7. týdnu učivo *skupiny hlásek bě/bje, vě/vje, pě, mně, mě*, ve 31. týdnu učivo *slovesný způsob* a ve 32. týdnu učivo *rozkazovací způsob*. V pátém ročníku bylo ve 35. týdnu probíráno učivo *číslovky - skloňování*, ve 37. týdnu učivo *příslůvečné sprežky* a ve 41. týdnu učivo *rozvíjející větné členy*. Toto učivo je dodatky k vzdělávacímu programu Základní škola, č.j. 25 018/98-22 s platností od 1. září 1998 přesunuto do šestého ročníku, respektive patří do vyšších ročníků. Garantem kontinuity výuky českého jazyka ve škole jsou metodické sdružení pro první stupeň a předmětová komise českého jazyka. Vzhledem k tomu, že zjištěné nedostatky v plnění osnov svědčí o nedostatečné koordinaci časově-tematických plánů, lze konstatovat, že práce metodických orgánů je převážně formální. Časově-tematické plány jsou sestavovány zpravidla na základě používaných učebnic, nikoli učebních osnov. Zápisy o schůzkách metodických orgánů byly předloženy pouze z tohoto školního roku a jejich forma i obsah uvedenou skutečnost potvrzují. Stanovené výukové cíle jsou v souladu se standardem vzdělávání a odpovídají aktuálnímu stavu tříd. Bezprostřední příprava učitelů na výuku byla promyšlená, učitelky byly na hodiny vesměs dobře připraveny. Učitelky jsou informovány o žácích se specifickými poruchami učení a chování. Pouze v některých hodinách na prvním stupni byla zaznamenána individuální práce s těmito žáky a bylo zřejmé, že je učitelky při výuce zohledňují.

Ve škole vyučuje český jazyk celkem 12 učitelek (osm na prvním stupni, čtyři na druhém stupni). Z tohoto počtu čtyři učitelky mají úplnou odbornou i pedagogickou způsobilost pro výuku českého jazyka, dvě učitelky vyučující český jazyk mají odbornou a pedagogickou způsobilost pro jiné předměty (biologie, zeměpis, dějepis). Šest učitelek (všechny na prvním stupni) je bez odborné i pedagogické způsobilosti (absolventky střední školy). V žádné ze sledovaných hodin tato skutečnost neměla výrazně negativní vliv na kvalitu výuky.

Sledované hodiny probíhaly v kmenových učebnách, na prvním stupni vhodně upravených a uzpůsobených pro výuku, vybavených novým nábytkem. Učebny tříd na stupni druhém byly málo podnětné, zanedbané, bez vhodné výzdoby, se špinavými stěnami a s poškozeným nátěrem a nábytkem. Třídy byly až na výjimky prostorné, i když mnohde naplněné až na hranici jejich kapacity, dostatečně osvětlené. Učební pomůcky škola vlastní v dostatečné míře. Ve škole je rovněž dostatek audiovizuální techniky i dobře vybavená počítačová učebna. Ve sledovaných hodinách nebylo této techniky a pomůcek využíváno.

Struktura sledovaných hodin odpovídala věku žáků i výukovým cílům. Organizační pokyny byly jasné, srozumitelné a přiměřené věku žáků. Respektovány zpravidla byly i věkové zvláštnosti a specifické podmínky ve třídách. Učitelky obvykle navazovaly na předchozí znalosti a dovednosti žáků a zejména při opakování vytvářely předpoklady pro další práci (opakování se zřetelem k nově probíranému tématu). Ve většině sledovaných hodin výrazně převažovala frontální práce, chyběly její efektivnější formy a aktivní činnosti žáků. V žádné ze sledovaných hodin nebyly zaznamenány kooperativní formy práce, spolupráce žáků při řešení problémů. Učitelky v převážné části hodin pracovaly klasickým způsobem s využitím tabule, křídly, sešitu a učebnice. V některých případech využívaly pracovních listů. Zejména na druhém stupni nebylo využíváno žádných dalších vhodných pomůcek. Dostatečný prostor byl věnován relaxaci a oddechu (první stupeň). Efektivita využití vyučovacího času byla limitována použitými metodami a formami práce. Učivo bylo žákům prezentováno věcně správně. Téměř ve všech sledovaných hodinách ale chyběla závěrečná shrnující a hodnotící část hodiny, nebo byla v lepším případě zařazena až po zazvonění na úkor přestávky.

Motivace, a to jak vstupní, tak průběžná, se objevovala ve sledovaných hodinách jen velmi málo. Mezipředmětové vztahy byly uplatňovány na prvním stupni (v hodinách čtení - souvislosti s prvoukou a vlastivědou), na druhém stupni v některých hodinách literární výchovy. Učitelky se snažily využívat životních, zejména citových zkušeností žáků. V některých ze sledovaných hodin chybělo přímé, slovní hodnocení žáků ihned po výkonu úplně. Význam zpětné vazby a následného hodnocení byl podceněn zejména v souvislosti se samostatnými činnostmi. Jejich výsledek se žáci dovědí až v další hodině, přičemž se po skončení samostatné práce nedostalo ani základního přehledu správných řešení. Hodnocení žáků klasifikací bylo zaznamenáno jen ojediněle. V závěru hodin pravidelně chybělo vyhodnocení práce v hodině (individuální i třídy jako celku). V žádné ze sledovaných hodin nebylo žákům umožněno hodnotit vlastní výkony, nebo výkony svých spolužáků. Jen málo se objevovalo srovnávání s předchozím stavem.

Žáci respektovali dohodnutá pravidla, učitelky nemusely řešit žádné zásadní problémy s jejich chováním a kázní. Žáci s učitelkami komunikovali s důvěrou. Jejich komunikativní schopnosti byly rozvíjeny více ve třídách na prvním stupni (důraz na odpověď celou větou, zřetelné vyjadřování). Projevovali pozitivní vztah k výuce.

Plánování a příprava byly na průměrné úrovni. Dílčí problémy byly zaznamenány v dodržování učebních osnov v loňském školním roce. Personální podmínky pro výuku českého jazyka byly pouze vyhovující, materiální a psychohygienické podmínky průměrné. Celkově byly podmínky pro výuku českého jazyka průměrné. V organizaci, formách a struktuře sledovaných hodin převládaly klasické metody a formy práce, proto byla tato kapitola hodnocena jako průměrná. V oblasti motivace a hodnocení a interakce a komunikace byla pozitivní a negativní zjištění zhruba v rovnováze.

Celkově byla výuka předmětu český jazyk hodnocena jako průměrná.

Matematika

Týdenní hodinová dotace předmětu odpovídá učebnímu plánu realizovaného vzdělávacího programu. Tematické plány jsou vypracovány na jednotných formulářiích. Učivo uvedené v učebnicích je rozděleno do jednotlivých týdnů školního roku. Učitelky prvního stupně však neporovnály obsah učebnic a pracovních sešitů s požadavky učebních osnov. V průběhu školního roku proto může dojít k dílčímu překračování jejich rámce, zejména v učivu z geometrie. Učitelky i ředitelka školy byly na tento fakt upozorněny. Učitelky druhého stupně dodržují osnovami doporučené návaznosti a rozsah učiva jednotlivých ročníků. Látka probíraná ve sledovaných hodinách byla s učebními osnovami v souladu. Aktuální příprava vyučujících prvního stupně měla většinou velmi dobrou úroveň. Menší organizační a metodické chyby zjištěné během výuky neovlivňovaly ve větší míře efektivní využití vyučovací doby. V přípravě výuky ve třídách druhého stupně byla často podceňena její organizačně-metodická a materiální složka.

Kontrolní hospitace na prvním stupni byly provedeny, kromě prvních tříd, ve všech dalších šesti třídách. Pouze v jedné z nich pracovala se žáky učitelka s požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilostí. Tato skutečnost však rovněž neměla, s jednou výjimkou, vliv na kvalitu výuky. Na druhém stupni je výuka matematiky personálně zajištěna čtyřmi učitelkami, dvě splňují předepsané podmínky odborné a pedagogické způsobilosti zcela, dvě jsou učitelkami jiných předmětů. Hodnocení sledovaných jevů však s dosaženým stupněm způsobilosti příliš nesouviselo (paradoxně byla nejlépe hodnocena výuka učitelky s jinou odborností).

Kromě tabule, učebnic, pracovních sešitů a pracovních listů nepoužívaly učitelky žádné další pomůcky. Nevyužity zůstaly didaktická technika (zejména vzhledem k probíranému učivu zpětné projekty) i počítačová pracovna. Výzdoba tříd prvního stupně, jejich vybavení, osvětlení a teplota vytvářely pro výuku velmi dobré pracovní prostředí. Naopak prostředí kmenových tříd druhého stupně, v nichž veškerá výuka matematiky probíhá, je nepodnětné, vybavení žákovským nábytkem zastaralé (zejména olámané žákovské židle ohrožují bezpečnost žáků a stav jejich oděvů). Ochranné nátěry spodních částí stěn jsou popraskané, částečně opadané, nevkusně pomalované. Žádné nástěnné materiály, které by mohly podněcovat zájem žáků o výuku jakéhokoliv předmětu, motivovat je nebo jim pomáhat k zapamatování učiva, nebyly v těchto třídách umístěny.

Učitelky prvního stupně aplikovaly během své práce všechny základní didaktické zásady, zejména zásadu názornosti, přiměřenosti a soustavnosti. K dalším společným pozitivním zjištěním patřily: vytvoření důvěryhodného prostředí ve třídách, vhodné pracovní atmosféry a psychologického klimatu; řádné zopakování a vysvětlení látky před zadáním samostatného procvičování, dostatek času k vypracování uloženého úkolu a v případě potřeby také individuální pomoc; oceňování úspěchů žáků, podporování jejich zdravého sebevědomí. Rozdíly mezi učitelkami byly především v pojetí činnostního vyučování, jako jednoho ze základních požadavků realizace zvoleného vzdělávacího programu, v různém množství podnětů k rozvoji samostatného myšlení a tvořivosti žáků, v diferencování nároků na žáky podle jejich schopností, ve zdůrazňování vztahu probírané látky k denní praxi a ve využívání mezipředmětové vztahů. Cílem všech hodin bylo opakování, procvičování a rozšiřování probraného učiva. Z vyučovacích metod převládaly řízený rozhovor se žáky a různé formy procvičování probírané látky. Organizace výuky měla frontální charakter. Ve většině hodin byly zaznamenány její efektivnější formy, tj. častější střídání činností a zařazování samostatného procvičování učiva. Práce žáků v různě velkých skupinách byla zařazena v omezené míře. Ve třídách druhého stupně byla sledovaná výuka realizována téměř výhradně frontálními formami, jejichž efektivita byla velmi nízká. Převážná část vyučovacích hodin byla věnována nácvikům

různých matematických postupů, při nichž jeden žák pracoval na tabuli a ostatní, více či méně, z tabule opisovali. Obsah zhlédnutých vyučovacích hodin (až na jedinou výjimku) byl podřízen učebnicím, postupně byly řešeny v daném pořadí jednotlivé úlohy. Samostatná práce byla organizována výhradně jako individuální a písemná, kooperativní činnosti nebyly na žácích vyžadovány ani pro ně nebyly připraveny vhodné podmínky. Často chyběla kvalitní zpětná vazba, nebyly hledány příčiny neúspěchu, chyby byly pouze vytýkány. Tempo výuky bylo přizpůsobeno průměrnému žákovi. Postrádána byla vnitřní diferenciací, např. rozšiřující učivo bylo probíráno se všemi žáky, přestože byla třída učitelkou označena jako průměrná. Nebyly však shledány žádné závažnější nedostatky v odborné správnosti a v terminologii.

K motivaci žáků prvního stupně v úvodní části hodin učitelky používaly oznámení programu výuky, méně často jejího cíle. K dalším motivačním činitelům, kromě těch, které byly uvedeny výše, patřily didaktické hry, především různé druhy soutěží. Samozřejmostí byla ve všech hodinách slovně vyjádřená pochvala po splnění úkolu. Hodnocení klasifikací nebylo prováděno. V žákovských knížkách je však zapsán dostatečný počet známek. V menší míře učitelky využívaly motivačního účinku pozitivního hodnocení všech žáků ihned po skončení samostatného procvičování učiva. Rozdíly mezi učitelkami byly i ve způsobu, jakým vedou žáky k hodnocení jak své vlastní práce, tak i k hodnocení výsledků práce spolužáků. Žáci většinou pracovali se zájmem a s chutí. Ve třídách druhého stupně byli žáci při výuce poměrně pasivní (aktivní pracovní prostředí bylo zaznamenáno pouze v VI. B). Význam úvodní, průběžné i závěrečné motivace byl poměrně často podceněn. Z rozhovorů s učitelkami bylo zřejmé, že některé z nich jsou v oblasti motivování žáků bezradné. Hodnocení žáků druhého stupně spočívalo nejčastěji v jednoduchém vytýkání chyb nebo v pochvalě správného výsledku. Bylo zásadně výsadou učitelek, žáci se na něm nepodíleli.

V komunikativních dovednostech žáků se opět odrážela různá míra požadavků učitelek na formální i obsahovou stránku odpovědi žáků. Většinou žáci odpovídali jedním slovem. Žáci prvního stupně alespoň občas odpovídali celou větou, sestavovali alternativní odpovědi v závěru slovních úloh, zdůvodňovali postup výpočtu a diskutovali s učitelkou o daném problému. Na druhém stupni nejčastěji pouze dodržovali rutinně naučené postupy, mnozí bez hlubšího porozumění problému. Úroveň grafického projevu žáků prvního stupně byla většinou velmi dobrá. Na druhém stupni učitelky školní sešity od počátku školního roku žákům ani jednou nezkontrolovaly a jejich úroveň je u značné části žáků velmi špatná.

Rovněž v oblasti vzájemných vztahů byla zjištěna ve třídách prvního stupně četná pozitiva. Žáci měli ke svým učitelkám důvěru, nebáli se přiznat chybu a požádat o pomoc, dodržovali stanovená pravidla chování. Ke vzájemné spolupráci při řešení úkolu měli žáci příležitost pouze v některých hodinách. Také učitelky mají k žákům velmi pěkný vztah, byly tolerantní k jejich chybám, trpělivé, taktní v jednání, šly žákům příkladem ve společenském vystupování. Jejich verbální i neverbální komunikace byla velmi dobrá. Občas se vyskytovaly nepřesnosti v používání odborné terminologie. Ve třídách druhého stupně byli žáci ukázněni, spíše pasivní. Tím, že přestali aktivně pracovat, dávali občas najevo, že je monotónní procvičování matematického postupu nudí. Byly zaznamenány také další negativní jevy, které souvisejí s nekvalitní komunikací a interakcí: např. nebyly vytvářeny podmínky pro vzájemnou komunikaci na úrovni žák - žák; zůstaly nezodpovězeny některé dotazy nebo k dotazu žák nedostal příležitost, přestože na sebe upozorňoval hlášením; verbální dominance učitelky; bipolární vztahy učitel - žák.

Plánování a aktuální příprava na sledované hodiny a materiální podmínky pro výuku matematiky byly hodnoceny jako průměrné. Personální podmínky výuky byly pouze vyhovující. Oblasti komunikace a vzájemných interakcí, psychohygienických podmínek, organizace, forem a metod výuky, motivace a hodnocení byly celkově hodnoceny jako

průměrné, ale téměř všechna pozitivní zjištění byla zaznamenána ve třídách prvního stupně, nedostatky na stupni druhém.

Celková úroveň sledované výuky matematiky byla hodnocena stupněm průměrný.

Fyzika

Časová dotace odpovídá realizovanému vzdělávacímu programu (šestý až devátý ročník - dvě hodiny týdně). V dlouhodobém plánování nebyly zaznamenány žádné nedostatky. Plánování učiva do jednotlivých ročníků odpovídá přidělené hodinové dotaci, významná pozornost je věnována konání laboratorních prací. Aktuální příprava učitelky byla svědomitá, učivo bylo promyšleno do všech souvislostí, věcně i metodicky, materiální zajištění hodin využívalo všech dostupných možností.

Předmět vyučuje učitelka s požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilostí. Výuka probíhá v odborné pracovně fyziky a chemie. Protože byla ve škole zřízena další kmenová třída, musela být jedna odborná pracovna zrušena a vyklizen i kabinet. Proto jsou v této učebně uloženy také téměř všechny pomůcky, které k výuce obou předmětů slouží. Prostorové podmínky jsou po této úpravě stísněné, prostředí nepodnětné, nedostatek místa je i na nástěnné materiály. Dosluhuje i speciální vybavení (elektrozvody, rozvody vody). Ve škole je dostatek běžných žákovských a demonstračních pomůcek, žákovské experimentování lze přiměřeně organizovat. Také jsou k dispozici některé výukové programy pro práci s počítačem. Psychohygienické podmínky negativně ovlivňuje prostředí, při výuce bylo na psychohygienu práce pamatováno. Ve třech sledovaných hodinách probíhaly laboratorní práce. Žáci pracovali na předložených úkolech samostatně, prováděli potřebná měření, výsledky zaznamenávali do připravených protokolů a dále je zpracovávali. Větší samostatnost žáků při tvorbě záznamu z provedené laboratorní práce chyběla zejména v sedmém ročníku. Ostatní sledované hodiny byly věnovány opakování, procvičování a systemizaci učiva a výkladu nové látky. Výuka byla vedena induktivními metodami. Základem byl heuristický rozhovor učitelky se žáky, který navazoval na jejich dosavadní zkušenosti či výsledky experimentálních činností učitelky nebo žáků. Žáci, s přiměřenou podporou ze strany učitelky, hledali různé zákonitosti, formulovali nové pojmy, zobecňovali. Při procvičování řešili různá aplikační cvičení nebo reálný problém. Ve všech hodinách bylo učivo interpretováno věcně správně, přiměřeně byla užívána odborná terminologie.

V žádné ze sledovaných hodin nechyběla motivace, žáky se dařilo motivovat a aktivizovat v celém průběhu hodin. Výchozí znalosti byly ověřovány metodou rozhovoru, při němž učitelka kladla vhodně formulované problémové otázky a žáci zpravidla odpovídali dobře strukturovanou širší odpovědí. Otázky se zaměřovaly na pochopení všech souvislostí a vztahů probíraného učiva fyziky s jinými předměty, ale především s praxí. Hodnocení žáci byli stručně slovně pochváleni či jim byly taktně vytknuty nedostatky. Následovala analýza chyby a byly hledány její příčiny. Klasifikace ve zhlédnutých hodinách použita nebyla.

Při skupinové práci bylo patrné, že tento způsob výuky je užíván běžně. Chování žáků naznačovalo, že ve fyzice byla stanovena pravidla pro týmovou spolupráci. Podporována byla vzájemná komunikace mezi žáky. Menší pozornost byla věnována úrovni písemného projevu.

Všechny sledované jevy byly hodnoceny stupněm vynikající či nadprůměrný, proto byla celkově výuka fyziky hodnocena jako nadprůměrná.

Tělesná výchova

Ve všech ročnících je předmětu vyučováno v souladu s učebním plánem dvě hodiny týdně. Další tělovýchovné aktivity nabízí škola žákům prostřednictvím nepovinného předmětu *sportovní a pohybové aktivity*, pěti školních sportovních kroužků, v rámci spolupráce s místními sportovními oddíly kopané a pozemního hokeje, školních sportovních akcí a účasti v soutěžích pořádaných jinými subjekty v rámci okresu. Pravidelně je pořádán plavecký výcvik žáků prvního stupně a lyžařské výcviky žáků druhého stupně. Časově-tematické plány jsou vyučujícími vypracovány. Kontrolou třídních knih nebylo zjištěno porušení učebních osnov. Aktuální příprava vyučujících byla velmi dobrá.

Ve škole vyučuje tělesnou výchovu celkem 11 učitelů (osm na prvním stupni, tři na druhém stupni), z tohoto počtu tři vyučující mají úplnou odbornou i pedagogickou způsobilost pro výuku tělesné výchovy, jedna učitelka vyučující tělesnou výchovu má odbornou a pedagogickou způsobilost pro jiné předměty (přírodopis, pedagogika). Sedm vyučujících (šest na prvním stupni a jeden na stupni druhém) je bez odborné i pedagogické způsobilosti (absolventi střední školy). V žádné ze sledovaných hodin tato skutečnost neměla výrazně negativní vliv na kvalitu výuky.

Výuka se konala ve školní tělocvičně. Prostorové podmínky, vzhledem k počtu cvičících žáků, vyhovují příslušné vyhlášce ministerstva zdravotnictví pouze při plnění osnov sportovní gymnastiky. V rozporu s vyhláškou je zcela nevyhovující systém větrání tělocvičny a také hygienické podmínky v šatně. Revize a opravy náradí jsou pravidelně prováděny. Osnovy sportovní gymnastiky lze plnit v určeném rozsahu, osnovy vybraných míčových her a průpravných cvičení lehké atletiky pouze částečně. Škola má také k dispozici vlastní víceúčelové hřiště s asfaltovým povrchem a sektor pro skok daleký. Technický stav těchto zařízení je průměrný. K hodinám tělesné výchovy lze využít i hřišť výše uvedených sportovních oddílů. Poslední tři jmenovaná zařízení byla navštívena pouze v souvislosti s kontrolou plnění úkolů vyplývajících z *Národního programu rozvoje sportu pro všechny v České republice*. Vybavení kabinetu tělesné výchovy náčiním a dalšími pomůckami je průměrné. Příznivý účinek vlastního předmětu na duševní zdraví žáků podporovali vyučující tým, že do výuky zařazovali různá soutěživá cvičení, při nichž žáci prožívali radost z pohybu a pocit úspěchu. Vyučující vedou žáky k dodržování zásad osobní hygieny při cvičení.

Všechny hodiny měly strukturu obvyklou při výuce tohoto předmětu. Cvičení zařazená v úvodní části měla postačující intenzitu a byla přiměřená fyziologickým a anatomickým předpokladům žáků. Ve dvou případech byly v rozcvičení zjištěny metodické a organizační chyby. Cíl hlavních částí hodin spočíval jednak v opakování a procvičování již dříve osvojených pohybových dovedností, jednak v nácviku nových. Nároky kladené na žáky odpovídaly jejich věku.

V úvodu hodin byli žáci seznámeni s obsahem a cílem výuky. Dalšími motivačními nástroji byly ukázky požadovaných cviků, časté pochvaly během cvičení, taktní opravování chyb a vyhodnocování soutěživých cvičení. Žáci většinou cvičili se zájmem a s chutí. Nechybělo ani závěrečné hodnocení.

Žáci ochotně plnili organizační pokyny vyučujících, snažili se neopakovat vysvětlené chyby, dodržovali stanovená pravidla chování. Při soutěžích či samostatných pohybových činnostech měli dostatek možností pro vzájemnou spolupráci, povzbuzování a projevování tolerance. Vyučující mají k žákům velký pěkný vztah.

Personální podmínky výuky byly celkově pouze vyhovující, materiální podmínky průměrné. Ostatní sledované ukazatele - plánování a příprava výuky, psychohygienické podmínky výuky, organizace, formy a metody výuky, motivace a hodnocení, interakce a komunikace byly hodnoceny velmi dobře.

Celková úroveň výuky tělesné výchovy ve sledovaných hodinách byla velmi dobrá.

Hodnocení průběhu vzdělávání ve sledované oblasti

Průběh vzdělávání (se zřetelem na personální, materiálně-technické a psychohygienické podmínky) byl hodnocen jako průměrný.

HODNOCENÍ PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ

Plánování

Vzdělávací koncepce školy vychází z učebních dokumentů vzdělávacího programu Základní škola. V souladu s nimi jsou zpracovány učební plány pro jednotlivé třídy, jejichž povinná část je doplněna volitelnými předměty v předepsaném rozsahu (seminář a praktika z přírodovědných předmětů, seminář ze společenskovedních předmětů, domácnost) a v nepovinné části mohou žáci navštěvovat na prvním stupni nepovinný předmět užité výtvarné činnosti a na druhém stupni předměty práce s počítačem, nepovinný český jazyk, pohybové a sportovní aktivity. Při škole byla zřízena také celá řada zájmových útvarů, kroužky vedou pedagogičtí pracovníci nebo dobrovolníci z řad veřejnosti.

Pro patnáct zdravotně postižených žáků (většinou žáci se specifickými poruchami učení), které škola integrovala, nejsou zpracovány individuální vzdělávací programy ve smyslu příslušných metodických pokynů. Předložené materiály jsou pouze formální evidencí, neupřesňuje se v nich organizace péče, způsoby a postupy reedukace, způsoby hodnocení, klasifikační úlevy a pod.

Koncepce rozvoje materiálně-technických podmínek počítala s obnovou nábytku ve třídách (prozatím se podařilo ve třídách prvního stupně) a s doplněním vybavení školy moderní didaktickou technikou a pomůckami. Tento úkol se příliš plnit nedaří, v běžném rozsahu však škola techniku a pomůcky vlastní. Učitelé ji přesto ve zhlédnuté výuce téměř nevyužívali. Plánováno bylo také vybavení školy výpočetní technikou a připojení na *Internet*. V této oblasti byla škola úspěšná jen částečně. Technické vybavení počítačové učebny je velmi dobré. Nákup byl uskutečněn mimo jiné také díky sponzorským darům, které škola získala. Vybavení učebny nábytkem a podnětnost výukového prostoru jsou však velmi špatné a také se dosud nepodařilo zajistit připojení k *Internetu*.

Rozvíjet školu v personální oblasti se nedaří. Téměř třetinu pedagogického sboru tvoří učitelé, kteří nesplňují předepsané podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Nově nastupující pracovníci jsou zpravidla absolventi středních škol. Při plánování byla přesto systematická práce s nekvalifikovanými a začínajícími učiteli opominuta.

Nepodařilo se také rozšířit spolupráci s rodičovskou veřejností. Proklamovaná snaha vedení školy iniciovat vznik rady školy či jakéhokoliv jiného občanského sdružení rodičů prozatím nepřinesla výsledek.

Veškeré výše uvedené informace vycházejí především z provedené inspekční činnosti. Ředitelka sice v roce 1999 zpracovala koncepční záměry na období od 1. září 1999 do 30. června 2003 (písemný materiál *Koncepce a rozvoj školy*), jedná se však o velmi obecný a nekonkrétní dlouhodobý plán, který má značně proklamativní charakter. Pro letošní školní rok byl též zpracován *Rámcový plán práce školy na školní rok 2001/2002*. Ani tento materiál není příliš konkrétní a obtížně se vyhodnocuje. Konkrétní jsou pouze týdenní operativní plány,

jejichž propojenost s ročním plánem a dlouhodobou koncepcí lze nalézt jen velmi obtížně.

Při plánování nemohlo vedení školy příliš využít vlastní každoroční výroční zprávy o činnosti, protože ty mají jen velmi malou vypovídací hodnotu a nemohou být podkladovým analytickým materiálem.

Způsob plánování není možné označit jako ucelený systém plánů s vymezením základních cílů, s návazností na kompetence pracovníků, na poradní orgány, na organizování, operativní řízení a systém vnitřní kontroly.

Kvalita, rozsah a účelnost plánování vzhledem k velikosti a podmínkám školy jsou pouze vyhovující.

Organizování

Organizace školy je stanovena dokumentem s názvem *Organizační řád ZŠ T. G. Masaryka v Mnichovicích*. V tomto dokumentu jsou stanoveny všeobecné povinnosti pracovníků školy, kompetence ředitelky a jejího zástupce. Ředitelka školy jmenovala jednoho zástupce. Dílčí úkoly přenáší na výchovnou poradkyni (pouze v oblasti výchovného poradenství a profesní orientace žáků).

Povinná dokumentace školy upravující výchovně-vzdělávací činnosti je vedena. Byly v ní shledány některé dílčí nedostatky zejména administrativního charakteru, které byly s vedením školy projednány.

Poradním orgánem ředitelky školy jsou pedagogická rada, předmětové komise na druhém stupni a metodické sdružení pro první stupeň. Pedagogická rada se pravidelně schází (společně i odděleně první a druhý stupeň), o jejím jednání jsou vedeny zápisy. Některé důležité body v zápisech zcela chybí (projednání výroční zprávy). V zápisech z pedagogických rad chybí často podpisy pracovníků o seznámení s obsahem zápisu, přestože na pedagogické radě byli - např. 24. dubna 2001 byl projednáván pracovní řád, ale podpisy nejsou úplné (nedůslednost, formálnost vedení).

V organizaci vyučovacího dne a týdne byly zaznamenány některé dílčí nedostatky (matematika se vyučuje velmi často čtvrtou a pátou vyučovací hodinu, rozložení dvouhodinových předmětů v týdnu není vyvážené, dne 15. listopadu 2001 odpadla výuka, protože se konala pedagogická rada).

Vnější a vnitřní informační systém je funkční. K žákům školy se informace dostávají prostřednictvím třídních učitelů, různých nástěnek a vývěsek na chodbách školy. K dispozici je i fungující školní rozhlas. Učitelé a zaměstnanci školy jsou informováni osobním kontaktem s ředitelkou, nástěnkami ve sborovně (pravidelný týdenní plán). Kromě pedagogické rady jsou informace zaměstnancům předávány také na pravidelných provozních poradách (jednou v měsíci). K prezentaci školy na veřejnosti ředitelství využívá pravidelných příspěvků do regionálního tisku (*Život Mnichovic* apod.). Žáci školy rovněž při různých příležitostech vystupují na veřejnosti s různými kulturními programy, připravují také jednou ročně školní akademii. Škola nevydává žádný časopis ani pravidelný informační zpravodaj.

V *Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení* (č.j. 9227/99 ze dne 28. prosince 1999), které vydal Školský úřad Praha-východ má škola chybně uveden svůj název, není uveden okres. Razítka, která škola používá, mají název školy v souladu s platným právním předpisem (okres je zde obsažen). Cílová kapacita základní školy je 350 žáků, k 30. září 2001 škola vykazala 360 žáků v 16 třídách, přičemž ke dni inspekce do školy docházelo celkem 358 žáků v 16 třídách. Zřizovatel na podnět vedení školy dne 4. září 2001 požádal o změnu zařazení do sítě škol (zvýšení celkové kapacity školy na 370 žáků, vzhledem k výše uvedenému překročení). Žádost se v současné době vyřizuje na MŠMT ČR.

Výroční zpráva je zpracována v souladu s příslušnými právními předpisy. Obsahuje všechny předepsané části. Její autoevaluační funkce je oslabena tím, že neobsahuje analytickou a hodnotící část. Nebylo doloženo její projednání pedagogickou radou.

Rozhodnutí ředitelky školy se týkají pouze odkladů školní docházky. Jsou vydávána v souladu s platnými předpisy, součástí spisu jsou vyjádření kompetentních odborníků (psychologická poradna, lékař apod.) i žádosti rodičů.

Protokoly o opravných zkouškách jsou vedeny na příslušných formulářích a mají všechny náležitosti. Škola nevykazuje žádného integrovaného žáka, na kterého by požadovala navýšení finančních prostředků. Kniha úrazů je vedena na univerzálním tiskopise (SEVT) a jsou zde evidovány úrazy žáků i zaměstnanců školy.

Vnitřní řád školy obsahuje všechny předepsané části, přičemž povinnosti učitelů jsou jako samostatný dokument k řádu přiřčeny. Neobsahuje žádná ustanovení, která by vyjadřovala práva žáků, rovněž do něj nebyl zapracován metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže č.j. 14 514/2000-51 ze dne 29. srpna 2000.

Organizační systém je v rámci daných možností funkční, i když je poznamenán některými výše uvedenými nedostatky. Celkově je organizování hodnoceno jako průměrné.

Vedení a motivování pracovníků

Operativní řízení je funkční. V některých oblastech ale není dostatečně provázáno s plánováním a zejména s kontrolou jednotlivých oblastí (např. dílčí nedostatky v plnění učebních osnov).

Ředitelka školy upřednostňuje demokratický styl řízení, pracovníkům vytváří dobré pracovní podmínky pro uplatnění vlastní tvořivosti, dobrých nápadů i volby dalšího vzdělávání. Tuto možnost využívají však jen někteří iniciativní pracovníci. V současné době škola začíná organizovat pro učitele počáteční kurz práce s počítačem, aktivně však využívají svých znalostí a schopností opět jen někteří. *Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků* zpracovala ředitelka školy v podle pokynu ministra školství č.j. 11 336/2001-25. Obsahuje tři části - vzdělávání v oblasti cizích jazyků, vzdělávání vedení školy a dílčí kurzy z programové nabídky Pedagogického centra Střední Čechy. Chybí dlouhodobé cíle školy v oblasti rozvoje pedagogických pracovníků (v horizontu 3 - 4 let) tak, jak ukládá článek 3, odstavec 2 výše uvedeného pokynu. Nedostatek pedagogických pracovníků v regionu (blízkost hlavního města) řeší ředitelka školy přijímáním učitelů bez odborné a pedagogické způsobilosti. Vzhledem k vysokému počtu takových učitelů se systém práce s nimi jeví jako neefektivní a nedostatečně propracovaný. Chybí výraznější systematická práce se začínajícími a zejména nekvalifikovanými učiteli. Uvádějící učitelé byli ve třech případech stanoveni, jejich práce není doložitelná (vzájemné hospitace apod.). V jednom případě je uvádějící učitelkou pro učitelku bez odpovídajícího vzdělání jiná začínající učitelka (2 roky praxe).

Písemná kritéria pro stimulaci a motivaci pracovníků prostřednictvím nadtarifních složek platu ředitelka stanovila, všichni pracovníci s nimi byli prokazatelně seznámeni. Zavádění inovativních metod a forem práce nemá v kritériích hodnocení vzdělávacího procesu dominantní postavení, kritéria jsou stanovena v širokém spektru, mají spíše obecný charakter a obsahují také povinnosti obsažené v pracovním řádu. Výše osobního ohodnocení je dostatečně diferencována.

Z rozborů společně provedených hospitací vyplynulo, ředitelka školy umí metodicky zhodnotit sledovanou hodinu, umí pojmenovat nedostatky i pochválit.

Pravidelná autoevaluace a systematické pravidelné sebehodnocení školy jinými metodami a formami prováděny nejsou.

Ve vedení a motivování pracovníků převládá funkční operativnost. Celkově vykazuje rozsah, systém a efektivnost vedení a motivování pracovníků pozitivní a negativní v rovnováze.

Kontrolní mechanismy

Plán kontroly, která by pokrývala celou organizační strukturu, nebyl předložen. K dispozici byl pouze *Plán hospitací ředitelky školy a zástupce ředitelky školy na školní rok 2001/2002*. Je zaměřen na kontrolu dokumentace třídních učitelů, na hospitační činnost v jednotlivých předmětech, na zadání srovnávacích prověrek v českém a cizích jazycích a v matematice, na kontrolu čtení a psaní v prvním ročníku a na kontrolu frekvence známkování.

Vzhledem k typu inspekce byla největší pozornost zaměřena na kontrolu výchovně-vzdělávacího procesu v předmětech sledovaných členy inspekčního týmu. Specifikou školy jsou společné hospitace ředitelky školy a jejího zástupce. Ve školním roce 2000/2001 tak vykonali, dle záznamů v třídních knihách, celkem 52 hospitací především v českém jazyku a matematice. Hospitační činnost byla celkem rovnoměrně rozdělena do jednotlivých předmětů a měsíců školního roku. V letošním školním hospitovali členové vedení školy zatím v šesti hodinách matematiky. Forma hospitačních záznamů umožňuje sledování a hodnocení všech aspektů výuky. Vyučující jsou s výsledky hospitací prokazatelně seznamováni. V hospitačních záznamech vedení školy z letošního školního roku nejsou jednoznačně formulována doporučení k odstranění eventuálních zjištěných nedostatků.

Dalšími nástroji kontroly výchovně vzdělávacího procesu jsou, podle sdělení ředitelky školy (viz podkladová inspekční dokumentace), srovnávací písemné prověrky z českého jazyka, cizích jazyků a matematiky zadávané ve čtvrtém a devátém ročníku. Výsledky těchto prověrek zadaných v minulém školním roce však nebyly předloženy. Nejsou zmiňovány ani v zápisech z pedagogických rad a ze schůzek předmětových komisí.

Doložitelná je naproti tomu (viz zápisy z provozních porad) kontrola základní dokumentace třídních učitelů. Členové inspekčního týmu nezjistili v těchto materiálech závažnější nedostatky.

Kontrola provozu školy je pravidelně prováděna prostřednictvím *Prověrek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci*. Zjištěné nedostatky jsou v závislosti na finančních možnostech zřizovatele odstraňovány. Revize technických zařízení jsou prováděny v termínech stanovených příslušnými státními normami a doloženy předepsanými protokoly.

Škola nemá právní subjektivitu. Kontrolu hospodaření školy provádí školský referát okresního úřadu a zřizovatel. Ten také řídí a kontroluje provoz školní jídelny. Ředitelka školy se na této činnosti podílí pouze zprostředkovaně, přestože jídelna je součástí školy.

Kontrolní mechanismy nepokrývají celou organizační strukturu školy. Celkově mají průměrnou úroveň.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Podmínky pro fungování školy jako systému byly celkově hodnoceny jako průměrné.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

V rámci inspekce byla provedena kontrola úkolů vyplývajících z *Národního programu rozvoje sportu pro všechny v České republice* (viz usnesení vlády ČR č. 17 ze dne 5. ledna 2000). Údaje uvedené v dotazníku souhlasí s reálnou situací ve škole. Uvedené úkoly plní škola velmi dobře.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Výroční zpráva o činnosti ZŠ TGM Mnichovice ve školním roce 2000/2001
- Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení č.j. 9227/99, které vydal ŠÚ Praha -východ dne 28. prosince 1999
- Vnitřní řád školy
- Inspekční zpráva ČŠI čj. K-03-05/9697-01V z 25. března 1997
- Inspekční zpráva ČŠI čj. 035 136/98-2158 z 25. května 1998
- aktuální rozvrh hodin
- časově-tematické plány sledovaných předmětů
- Koncepce a rozvoj školy na období od 1. září 1999 do 30. června 2003 (nedatováno)
- Rámcový plán práce školy na školní rok 2001/2002 (nedatováno)
- Kritéria pro udělení osobního ohodnocení na školní rok 2001/2002
- zápisy z pedagogických rad
- zápisy z provozních porad
- třídní knihy ze školního roku 2000/2001
- třídní knihy ze školního roku 2001/2002
- třídní výkazy a katalogové listy
- hospitační záznamy inspektorů ČŠI
- vzorek žákovských knížek a písemností žáků
- dotazník ředitele před inspekcí
- Plán hospitací ředitelky školy a zástupce ředitelky školy na školní rok 2001/2002
- hospitační záznamy ředitelky školy a zástupce ředitelky ve školním roce 2001/2002
- Požární kniha
- Deník třístupňové kontroly stavu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
- Revizní zpráva č. 68/3 ze dne 9. března 2001 o opravě a revizi tělovýchovného náradí
- podkladová inspekční dokumentace vypracovaná ředitelkou školy
- dotazník metodického oddělení ústředí ČŠI ke kontrole a sledování plnění Národního programu rozvoje sportu pro všechny v ČR

ZÁVĚR

V porovnání s výsledky předcházející komplexní inspekce (čj.: K-03-05/9697-01V z 25. března 1997) a následné inspekce (čj.: 035 136/98-2158 z 25. května 1998) bylo konstatováno, že v oblasti materiálních podmínek došlo spíše ke zhoršení, zejména na druhém stupni, kde je technický stav učeben a jejich vybavení značně neuspokojivé. Přetrvává vysoký podíl výuky bez odborné způsobilosti na obou stupních. Rovněž přetrvává metodická jednotvárnost výuky, malé využívání aktivizujících metod a činnostních prvků, verbalismus učitelů a také sporadické využívání pomůcek a audiovizuální techniky.

Průběh vzdělávání:

Průběh vzdělávání byl sledován prostřednictvím celkem 33 hospitací.

Velmi dobře byly hodnoceny předměty: fyzika a tělesná výchova

Průměrnou úroveň měly předměty: český jazyk a matematika

Negativní zjištění se týkala (kromě velkého podílu neodborné výuky) zejména malého využívání učebních pomůcek a didaktické techniky, nedostatku motivace a diferenciací a hodin, v nichž dominovali pracovní i verbálně učitelé.

Na základě těchto zjištění je průběh vzdělávání celkově hodnocen jako průměrný.

Podmínky vzdělávání:

Kvalita, rozsah a účelnost plánování vzhledem k velikosti a podmínkám školy jsou jen vyhovující. Organizační systém je v rámci daných množností funkční, i když je poznamenán některými výše uvedenými nedostatky. Celkově je organizování hodnoceno jako průměrné. Ve vedení a motivování pracovníků převládá operativnost. Celkově vykazuje rozsah, systém a efektivnost vedení a motivování pracovníků pozitivní a negativní zhruba v rovnováze. Kontrolní mechanismy nepokrývají celou organizační strukturu školy. Celkově mají průměrnou úroveň.

Podmínky jsou celkově hodnoceny jako průměrné.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Pavel Skokan
Členové týmu	Mgr. Zdeňka Fadrná
	Jaroslav Richter

V Kutné Hoře dne 14. prosince 2001

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 14. 12. 2001

Razítko

Ředitelka školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Zdeňka Stejskalová, ředitelka školy

.....
podpis

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad, odbor školství, mládeže a sportu, Zborovská 11, Praha 5	4. ledna 2002	032 001/02-5101
Město Mnichovice, Masarykovo náměstí 83, 251 64	4. ledna 2002	032 003/02-5101
Rada školy	nebyla zřízena	-----

Připomínky ředitelky školy

Datum	Č.j. jednacího protokolu ČŠI	Text
-----	-----	Připomínky nebyly podány.